

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Petr Onufer
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Anglická a americká literatura
Název práce: „Kánon anglofonních literatur v českém kontextu“
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.
Oponenti: prof. PhDr. Martin Hilský, CSc.
doc. PhDr. Ladislav Nagy, Ph.D.
Datum obhajoby: 27. 6. 2017
Místo obhajoby: UK FF, nám. Jana Palacha, Praha 1, místnost č. 1
Předseda komise: doc. Mgr. Ondřej Pilný, Ph.D.

15:32 Předseda komise doc. Mgr. Ondřej Pilný, Ph.D. zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

15:32 Školitel prof. PhDr. Martin Procházka, CSc. seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

15:35 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména:

Předkládaná disertační práce pojednává o tom, jakým způsobem se utváří kánon americké literatury v českém kontextu a jaké činnosti se na tomto procesu podílejí. V úvodu se autor zabývá vymezením pojmu kánon, který se za posledních 30 let stal jedním z ústředních pojmů literární vědy a v anglofonním prostředí se o něm vedou nekonečné spory. Pro definici tohoto pojmu je však potřeba nejdříve vysvětlit pojem hodnotového soudu, na němž kánon stojí, a který autor nevnímá jako jakýsi závěr k němuž vše směřuje, ale spíše jako vodítko nebo pomůcka, která odkazuje na ostatní věci kolem sebe. Kánon však není stabilní záležitostí, nýbrž proměnlivým fenoménem, který snadno podléhá změnám, a to jak v diskurzu tak v metodologii

jeho utváření. Na příkladu své antologie esejů předních amerických literárních kritiků *Před potopou* autor ukazuje, jakým způsobem lze aktivně působit na vytváření kánonu cizojazyčné literatury v cizím kontextu.

Zbývající části práce jsou zaměřeny na konkrétnější cíle. Druhá část zkoumá anglofonní literární kritiku jakožto prostředek utváření kánonu. V této části autor porovnává několik různých kritiků, nachází jejich případné omyly a snaží se z toho vyvodit, co tyto problémy říkají o povaze jejich přemýšlení.

Třetí část se zabývá způsobem, jakým se moderní prozaik dostává do obecného povědomí a do samotného kánonu. Student poznamenává, že někdy se tak stává i dílem náhody, což je skutečnost z pohledu literární kritiky nepojmenovatelná, a tudíž se jí nedá příliš zabývat. V této části autor poukázal na svou vlastní zkušenost při překládání či redigování americké prózy dvacátého století, díky které měl možnost zkoumat, jakým způsobem jsou tyto texty vystaveny a jak různé literární postupy fungují ve vztahu ke kánonu.

Poslední část práce se zabývá utvářením kánonu americké poezie v českém kontextu. Autor zde vyzdvihuje roli doprovodných textů, jako jsou ediční poznámky, předmluvy, doslovy a jiné, a jak se tyto texty podílejí na utváření kánonu. Kromě toho se tato část věnuje významné roli literárního překladu, přičemž překladatel neslouží pouze jako vyslanec autora, ale často mluví i sám za sebe a přináší tak do textu něco nového. I tento faktor má vliv na obecné povědomí o literatuře v daném kontextu a podílí se na vzniku kánonu.

V závěru práce autor polemizuje nad postupy českých překladatelů, nakladatelů a redaktorů a zkoumá, jak tyto postupy ovlivňují diskurz, který se u nás v současnosti vede ohledně utváření kánonu. Následně se zamýšlí, jakým způsobem se kanoničnost v českém kontextu realizuje, jak ji můžeme postihnout a jak se podílet na jejím utváření.

15:43 Oponent prof. PhDr. Martin Hlinský, CSc. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky: Kde máme současné české dějiny americké literatury? Jak dnes takové dějiny napsat? A kdo je napíše?

15:49 Oponent doc. PhDr. Ladislav Nagy, Ph.D. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě.

15:53 Student reagoval na vyjádření školitele a posudky oponentů:

Na vyjádření prof. Procházky ohledně polemického tónu některých částí předložené práce student uznal, že se k polemice několikrát ve své studii uchýlil, avšak zároveň konstatoval, že se jí nedá v takovéto práci úplně vyhnout. Polemický nárok ovšem musí být také sebereflexivní a očekávat podobnou kritiku ze strany druhé. Na to konto si student kladl otázku, zda by jeho práce sama před takovou kritikou obstála. Žádný kritik koneckonců není neomylný a i omyly a významové nedostatky mohou být nesmírně hodnotné a často jsou velmi podnětné. Na několika konkrétních příkladech nespravedlivých a mylných hodnotových soudů student ukázal, že ani bez těchto textů bychom se v dnešní literární kritice neobešli.

16:02 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupili:

Prof. Procházka se vyjádřil ke zmíněné důležitosti omylu a vztáhl ji na vztah subjektivity a objektivity literární kritiky, přičemž konstatoval, že se nemusí nutně jednat o binární protiklad a ani jeden z těchto postojů by neměl být hodnocen jako chybný. Omyly jsou přitom hybným momentem poznání. Předložená práce je přínosná právě proto, že se z omylů předešlých kritiků pokouší vyvozovat nové závěry a hodnotové soudy, které jsou velmi produktivní a inspirativní pro následující studie.

Zároveň se prof. Procházka vyjádřil k otázce prof. Hilského o utváření dějin americké literatury. Vyzdvihl zejména dnes významnou roli internetu, který nám nabízí přístup k nekonečnému množství informací, které ovšem nemusí být vždy důvěryhodné. Dějiny literatury by proto měly sloužit jako důvěryhodný zdroj pro učitele i studenty, především by však měly měnit vědomí učitelů, kteří tyto informace předávají dále.

Prof. Hilský reagoval argumentem, že internet dějiny literatury významně komplikuje.

Doc. Pilný poznamenal, že potřeba knih coby spolehlivého zdroje informací je stále aktuální, přičemž tyto knihy mohou vycházet právě i na internetu.

Prof. Procházka odpověděl, že problém není pouze ve zdroji faktů, ale v samotném statusu těchto faktů, který se neustále mění. Díky internetu máme sice přístup k různým informacím, důležitá je ovšem schopnost je vyvažovat a porovnávat, co je v daném kontextu důležité a co není. Z tohoto

hlediska se mění samotná funkce dějin, které nikdy nemohou být univerzální a vždy jsou určeny pouze pro jeden druh publika.

Dr. Beran z diskuze vyvodil, že smyslem dějin není dát dohromady soubor faktů, které najdeme na internetu, ale předložit čtenářům autorův vlastní výklad dějin.

16:20 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neverejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby:

Obhajoba disertační práce byla klasifikována „prospěl“.

Zapisovatelka:
Barbora Šedivá

Jméno a podpis předsedy komise:

Jméno a podpis dalšího člena komise: